

MARIBORSKI

DRŽAVNA

Državna licejska knjižnica

v Ljubljani.

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10⁰⁰ — mesečno.
četrtletno K 30⁰⁰ —
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 9⁵⁰. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 16. aprila 1920.

St. 86.

Generalna železničarska stavka po celi Jugoslaviji.

Jadransko vprašanje je že rešeno? — Mirovna pogodba z Avstrijo v angleški zbornici.

Pred rešitvijo jadranskega vprašanja.

Vesti, da obstoja že nekak sporazum v jadranskem vprašanju, katerega so na tajnem zborovanju dosegli gotovi naši in italijanski delegati se vedno bolj množe. Z oficijelnih strani se sicer to taji in dementira, toda dejanja so, kdor jih pazno zasleduje, čisto nasprotna besedam. Italijansko časopisje je o tem že obširneje in podrobneje pisalo.

Predučerajšnjim se je vršil v Beogradu ministrski svet, ki se je bavil z jadranskim vprašanjem ter končno zavzel stališče, da je najbolje, ako se z Italijo sporazumemo ter na podlagi tega sporazuma navežemo ž njo prijateljske, tesnejše odnose, tako na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju.

Mi nismo bili proti odkritemu sporazumu z Italijo nikoli, ako bi tudi Italija z nami hotela res na pošten, pravičen in prijateljski način razpravljati o onih spornih točkah, ki nas delajo sovražnike. Kar povejmo enkrat odkrito: sovraštvo med nami in Italijo ne bo

škodovalo samo Italiji, ampak v isti, ali pa še v večji meri tudi nam.

O našem sporu z Italijo sodijo različni ljudje različno, zato bi bilo neumestno in pristransko poslušati vedno samo eno mnenje a kategorično zametavati in obsojati vsa druga. So ljudje, ki trdijo, da je bila naša politika napram Italiji zavožena že od prvega trenutka. V koliko imajo prav, to bo pokazala šele zgodovina. Ti ljudje namreč trdijo, da bi se bilo zlepa dalo mnogo več doseči nego bomo dosegli zgrda.

Ko smo vrgli s sebe suženjske verige centralnih držav smo v svoji mladostni razposajenosti in nedolžnosti mislili, da mora naša stvar zmagati že samo radi tega, ker je — pravična. Niti za moment nismo poskušali, pridobiti naše primorske kraje drugače, kakor po načelu pravice. Nam se je zgodila krivica in kakor vsak, ki se mu zgodi krivica, tako smo tudi mi onega, ki nam je storil krivico tožili. In ker smo smatrali za najkompetentnejše sodišče predsednika Wilsona, smo tožili Italijo pri njem. Pravda se sedaj vleče že poldrugo leto in čeprav je naša pravica tako jasna, da ni o njej nobenega dvoma, vendar

pravde še nismo dobili — in je, tako, kako smo prvič pričakovali in računali, nikoli ne bomo zlepa dobili. Na svetu, posebno pa v diplomaciji, ni pravica poslednji in najvišji argument, ampak so še drugi, mnogo, mnogo večji in izdatnejši. Teh poslednjih se je posluževala v pravdi proti nam Italija ter se jih tudi še poslužuje, in to z — uspehom.

Radi tega so oni, ki kvitizirajo naše dosedanje stališče v tej pravdi z Italijo mnenja, da bi se bilo brez pravde dalo vse drugače in bolje rešiti ta konflikt. Mi bi bili morali samo stopiti do naših južnih sosedov ter se ž njimi prijateljsko pogovoriti in pogoditi. Pred vsem pa bi bili morali Italijo prepričati, da ji nismo kar tako a priori sovražniki, ter da se ji od naše strani, ako se z nami pogodi, ni treba ničesar bati; z eno besedo, da ako nam da, kar nam po etničnem pravu pripada, ne potrebuje nikakih strateških mej. Z našim ostrim nastopom pa smo ji nasprotno potisnili v roko orožje — vzrok, da sme zahtevati strateške meje ter radi njih cele pokrajine kompaktno obljudene po našem plemenu.

V enem pa ti ljudje nimajo prav, v pre-

Stane L.:

Tržaški utisi.

Vznemirjajoče vesti zadnjih dni in velika nevednost, ki vlada med našimi ljudmi o tamošnjem življenju, me je privedlo do tega, da hočem na kratko opisati ondotne razmere, ki bodo gotovo naše begunce iz zasedenega ozemlja zanimale.

Da se je Trst v mnogih ozirih zelo izspremenil, je za človeka, ki gleda globlje in se ne peča samo z zunanostjo, nepobitno. Sedanji po italijanskem vojaštvu zasedeni Trieste ni več stari Trst, čeravno hrani v sebi še mnogo starih tradicij, namreč nezadovoljstvo, štrajke in druge podobne stvari. Oglejmo si najprej mesto samo. Da so ulice bolj snažne nego prej, tega se ne more trditi, zato pa bolj obljudene. Po ulicah vrši kakor v panju. Lep del pasantov tvori italijansko vojaštvo samo, katerega je sedaj v Trstu gotovo preveč. Vzrok lahko iščemo pri vladi, katera se boji za svoje mesto in ki — kakor še vidi — pozna tržaške elemente, ki nikdar ne počivajo. Drugi del prebivalstva tvorijo sedaj pritepenci iz kraljestva, ki se rekrutirajo večinoma iz trgovcev, agentov in takih, ki najdejo povsod bolje nego doma, kjer stradajo. Oba dela, vojaštvo in dohodniki iz kraljestva, sta prejšnjemu tržaškemu prebi-

valstvu trn v peti in se razumeta — posebno v zadnjem času — kakor pes in mačka. Italijanski živelj v Trstu je treba poznati. Ko so došli Italijani v Trst, so vpili «eviva», sedaj si jih žele tjakaj, odkoder so prišli. Takoj po vojni napovedi l. 1915 so zažgali «Piccolo», list, ki je najbolj hujskal proti Slovincem in ki sedaj zopet na novo izhaja. Ni dolgo pa, ko so ulomili v slov. šolo na Aquedotto in v uredništvo «Edinosti», kjer so uničili, kar se je dalo uničiti. Sedaj, ko začne draginja, ko so se prikazale krušne karte, ko začne zmanjkovati riža in makaronov, ko počiva vse delo in se brezposelni delavci klatijo po mestu, sedaj se je obrnila njih jeza na povzročitelje Italijane; sovraštvo, ki presega tudi njihov patrijotizem.

Ni čudno! Ako hodiš po mestu in si ogledaš napise na trgovinah, videl boš tuja imena, tuje tvrdke. Povsod opaziš «Filiale di Roma, Torino, Firenze, Napoli» itd. Italijani so s svojim prihodom pometali ves svoj kapital, ki šteje na milijone, v to mesto, da ga vzdrže. Kako dolgo, to je vprašanje časa. Medtem, ko je bil Trst napolnjen z vsem se je v Kalabriji stradalo. Da to ne bo trajalo večno, bi bil vsak globoko misleč človek si lahko predstavljal; a Trst je bil «navdušen» vesled «rešenja» izpod avstrijskega jarma. Da pa bo prišel iz dežja pod kap, tega ni vedel

ali ni hotel vedeti. Sedaj, ko trka zopet na vrata beda in draginja, sedaj je prišel do spoznanja, da novi režim ni boljši od prejšnjega. Vse si želi zopet stare čase nazaj. V humoristični obliki prinašajo časopisi nove želje Tržčanov, kjer prosijo meščani Boga, naj jim vrne zopet črnozolto gospodarstvo; tako humoristični listi «Marameo», «Bomba» in «Coda del Diavolo».

Vso to nezadovoljstvo je prišlo sedaj v zadnjih dneh do izbruha in se pričelo s stavko magistratnih uslužbencev, ki pa je samo predfaza celemu gibanju. Da ima to gibanje politično ozadje je vsem znano. Cilj je na vsak način to, da se hoče pognati vlado in vojaštvo iz mesta. Vprašaj kogar hočeš v mestu, slišal boš vedno eno in isto: Mesto Trst naj bo svobodno, ker le tedaj se bo moglo razvijati. Pod sedanjo vlado mora mesto poginiti, propasti. Kdor je videl sedaj razmere v Trstu, ta bo tudi temu pritrdil. Delo miruje, luka počiva in sameva. Delavnik je podoben nedelji, le ladjedelnica še životari. Povsod napisi na tovarnah, ladjedelnicah in skl. diščih: «Non si assumono operai!» (Delavci se ne sprejemajo). To je samo ob sebi razumljivo; kjer ni dela, tam ni delavcev. Kdo naj jih pa redi?

(Dalje sledi).

veliki zaupljivosti v italijansko odkritosrčnost in poštenost. Italiji je težko kaj verjeti, ker se navadno njene sladke in zapeljive besede silno razlikujejo od onega, kar si misli v srcu.

Jadranski spor ni prijeten ne za nas, ne za Italijo in tudi ne za ostali svet. To dokazuje že samo dejstvo, da se je rešitev tega vprašanja vedno zavlačevala, v nadi, da bo kak nepričakovan dogodek tej ali oni strani prinesel koristi. Na te nepričakovane dogodke in njihove koristi smo čakali istotako mi, kakor so čakali Italijani. Dočakali pa nismo ničesar. Radi tega je sedaj skrajni čas, da opustimo nado na take nepričakovane dogodke, na razsodišče Wilsona, ki se je pokazalo nezmožno in nekompetentno, ter se oprimemo poslednjega — resničnega zbližanja, ako je res mogoče. In res izgleda sedaj, kakor da sta obe vladi, naša in italijanska končno prišli do trenutka, ko sta obedve za to pripravljene.

Naša vlada je to sedaj oficijelno razglasila, italijanska pa tudi namiguje. Vsekakor pa se ta poslednja pot ne sme pustiti nepreskušana in nepoizkušena, morda pa vendarle, vendarle vodi do — uspeha. Če vodi, potem ji bomo hvaležni, če pa ne vodi, svarimo naše diplomate naj bodo oprezní ter naj se ne spuščajo predaleč po njej. Kajti korak nazaj je vedno težji nego korak naprej.

Če se da italijansko prijateljstvo pridobiti na dostojen način, potem ga ne odklanjamo če pa bi zanj morali sramotno prodati ono, kar nam je najdražje, potem bi to ne bila samo sramota, ampak tudi delo brez smisla, ki ne bi imelo nobene sposobnosti za daljše življenje.

Upamo, dasi le malo, toda vendarle upamo, da bodo naši diplomati razumeli svojo nalogo — in v tem upanju — čakamo.

Ravnatelj H. Schreiner.

Ob času novega pomladanskega prebujenja je odšel od nas mož, ki je bil tako velike važnosti na še neurejenem vrtu našega šolstva. Trideset let je bil marljiv vrtnar, ki je učil vse one, ki so šli vzgajati mladi zarod, kako je treba vzgajati, da bo narod zmožen, krepak in zdrav. Niso mu bile poznane nevarnosti, ki prete mlademu zarodu, ako se v pravi čas vrtnar ne ozre okoli sebe in preskrbi vse potrebno, da tuji nepoznani vetrovi ne škodujejo mladim cvetkam. In zdaj, ko je naš vrt popolnoma mlad, ko je šla preko njega strašna svetovna nevihta in je odnesla s seboj vse mrakove, ki so ležali nizko nad našim šolstvom, sedaj v tej pomladi, ko je treba toliko izpremeniti, popraviti in urediti — je odšel ta umni vrtnar in je zapustil oni svoj priljubljeni vrt, na katerem je delal vestno in marljivo celih trideset let. In vsi, ki so poklicani delati na tem polju, bodo pogrešali njegove pomoči, njegove izkušene roke, njegove umne besede, njegovih dobrih nasvetov.

H. Schreiner je bil rojen pedagog, mož širokega obzorja in bogate izkušnje in vse svoje sile in znanosti je posvetil vzgoji našega učiteljstva in razvoju naše šole. Vedel je, da bo šola taka, kakršno bo učiteljstvo, in kakršna šola, takšen narod. Zato mu je ležala prava izobrazba učiteljstva pred vsem na srcu, tu je skušal z besedo in dejanjem uveljaviti svoje nazore, hotel je vzgojiti dobro narodno učiteljstvo in če imamo danes med našim učiteljstvom

toliko marljivih in zmožnih sil, je to v veliki meri zasluga ravnatelja Schreinerja.

Rojen je bil v Ljutomeru v priprosti hiši l. 1850., prišel je z enajstim letom na mariborsko gimnazijo, po maturi je šel na Dunaj in je študiral prirodoslovje in matematiko. Leto preskuša je prestopil na akademski gimnaziji na Dunaju, od tam je prišel v Bolzano na Tirolskem in l. 1890 je prišel kot ravnatelj učiteljskega v Maribor. Tu je ostal in delal za naše šolstvo do zadnjega časa.

Ob času njegovih študij na Dunaju, se je bil za avstrijsko šolo hud boj, saj je takrat vladala nemška svobodomiselná smer in boj za pravo šolo je vzbujal zanimanje v mladem Schreinerju, ki je čutil v sebi poklic pedagoga. Vzgojitelj in učitelj se ne združujeta vselej v eni osebi, kakor bi bilo pričakovati. Rekli bi lahko po starem pravilu: da se vzgojitelj rodi, a učitelj se vzgoji. Vzgoja je umetnost, pouk je stroka, obrt. Srečen učitelj, ki živi v njem umetnik-vzgojitelj. On z ljubeznijo vzgaja mlade cvetlice, on živi v svojem vsvarjanju. — Ravnatelj Schreiner je bil takšen vzgojitelj. Kdor je poslušal njegova predavanja učiteljstvu, je čutil njegovo srečo, da more voditi druge na lepa prava pota novega življenja. In Schreiner je imel poleg tega dobro lastnost, da se ni staral, ampak se je s časom pomlajal. Vsako vzgojno vprašanje, ki ga je vrgel čas pred nas, je hitro pregledal do dna in je našel nanj odgovor, ki je bil z našega stališča primeren. Slišal sem ga na zadnje pri njegovem predavanju o „delavni šoli“. Bilo je to še pred vojno. Koliko dobrih misli je nam povedal že takrat naš novi čas.

Odločno se je zavzemal za višjo izobrazbo učiteljstva, zato je skupno z učiteljstvom ustvaril „Šolsko Matico“, ki ji je bil ves čas predsednik. „Slov. šolska Matica“ je širšemu občinstvu le malo znana stvar, tem bolj pa ve ceniti njen pomen naše učiteljstvo. V nekaj letih svojega obstoja je podala učne pripomočke za šolo, ki so bili nam nujno potrebni. V „Pedagoškem letopisu“ se je med članki skoraj vsako leto oglašil tudi ravn. H. Schreiner in je izpregovoril o kakem časovnem vzgojnem problemu. Tako je naše učiteljstvo in z njim naša šola napredovala z duhom časa. Enake važnosti so bili počitniški kurzi, ki jih je omogočil s sodelovanjem „Zaveze“ in učiteljske naše organizacije. Kdo se ne spominja onih lepih predavanj v Ljubljani l. 1913. Vojna je zadržala naše splošno kulturno delo in sedanji čas je potreboval dobrih svetovalcev za reformo naše šole. Treba je ustvariti novo življensko šolo, novega človeka, novega državljaná. Treba je postaviti našo šolo na enotno podlago, ker enoten narod, enotna država mora imeti tudi enotno šolo. Treba pa je ustvariti enotno šolo ne le v narodnem in kulturnem smislu — ampak tudi v soglasju z razvojem novih socialnih in političnih razmer. In tu bo naša šola pogrešala tega zmožnega moža, ki je znal pogledati stvari do dna in podati novih misli za nove smeri. Zato smo rekli, da bo naš še neurejeni šolski vrt čutil izgubo umnega vrtnarja, ki ga je obdeloval 30 let. Oni, ki bodo šli na novo delo, bodo našli v Schreinerjevih spisih še mnogo življenjazmožnega in tako bo ime ravnatelja Schreinerja ostalo globoko zapisano v zgodovini naše šole in naše kulture.

Slovenska šola je bila pred vojno sirota, ki je čutila nenaklonjenost dunajske mačehe; a našla je zavetišče pri svojih dobrotnikih. Med temi je bil ravn. Schreiner. Iz skromnih začetkov, ki jih je ustvarilo naše učiteljstvo, se je

od l. 1880 naša narodna šola krepko razvijala in naše učiteljstvo je s svojo organizacijo izpolnilo več ko svojo dolžnost. Ravn. Schreiner je bil osrednji steber tega pohoda navzgor. Izpolnil je svojo dolžnost. Teh 30 let njegovega dela bo v naši zgodovini pripravljala doba na svobodo. Njegovi učenci bodo, hvaležni njegovemu spominu, to stavbo v svobodi gradili naprej.

Učiteljske vesti.

Generalna železničarska stavka po celi Jugoslaviji. Sinoči o polnoči so stopili vsi železničarji državnih in privatnih železnic v celi naši državi v stavko. Kakor se zatrjuje, zasleduje stavka samo stanovske interese, brez vsakega političnega ozadja. Včeraj popoldan se je vršilo, kakor povsod drugod, tudi v našem mestu zborovanje železničarjev ter stavko odobrilo. Po ulicah so ponoči razvesili lepake, kjer pozivljajo na mir in solidarnost. Stavka je popolna.

Klerikalci in nemškutarji. V uradnem listu z dne 2. aprila čitamo, da je vlada imenovala za gerenta v Orehovcih Martina Hamlerja. Kdo je ta človek? Ali je to tisti Hamler, ki je hodil leta 1918 kot zastopnik gornjeradgonskih nemškutarjev Slovencev tožiti na Dunaj, ki je še danes nemškutar, a je vstopil v klerikalno stranko? Take ljudi spravljati na vodilna mesta je zločin. Vse, kar narodno čuti, je radi tega nesramnega čina klerikalne vlade do skrajnosti razburjeno. Tako se ne podpira, ampak podira narodna zavest tukaj ob skrajni narodni meji.

Mariborsko okrajno glavarstvo nam naznanja, da ni poslalo nobenih v št. 84 našega lista omenjenih okrožnic, po katerih bi povpraševalo po strankarski pripadnosti gerentov i. dr., samo pri eni občini, da se je nekaj sličnega vprašalo, a tudi to vprašanje se ni stavilo iz lastnega nagiba.

Nemškutarji in klerikalci. Ob meji smo imeli pred vojno vse polno nemškutarjev, ki še deloma danes niso popolnoma lojalni jugoslovenski državljaní. Koj po preobratu so začeli klerikalni agitatorji laziti okoli teh ljudi ter jih vabiti v svojo stranko. Tu in tam so imeli uspeh in spokorjeni grešniki so prišli na vodilna mesta. Namah je bilo pozabljeno, da so bili vodje profilslovenskega gibanja. Pri Gornji Kungoti živi neki Krenn, ki je bil ves čas obstoja Südmarke in Schulvereina podpredsednik obeh društev in strasten Nemeec. Pred meseci pa je prestopil v klerikalno stranko in za nagrado so ga napravili za gerenta tamošnje občine. Nič mu ne zamerijo, da je kupil farovške vole in jih gnal tja, kamor bi jih ne smel. Njegov сосед pa je bil tako nepreviden, da je ostal naprednega mišljenja in se je priklonil napredni slovenski stranki. Posledica tega koraka je bila, da so ga postavili klerikalci pod nadzorstvo in mu za nadzornika imenovali bivšega njegovega hlapca.

Nove tovarne in potreba železniške postaje na Teznu. Naš Maribor se pričinja razvijati. Ugodna lega, prostor za zgradbo hiš, palač in tovaren, reka Drava, železniško omrežje, ki se bo še izpopolnilo ter velikanske sile falske elektrarne so najboljši predpogoj za sijajno industrijo. In to delo se že pričinja. Že letošnje leto nam se bo dvignilo na Teznu nekaj novih modernih tovaren. Z delom pričenjati že te dni dve podjetji, tovarna za vozove in lesne izdelke M. Pročivalnik d. d. ter tovarna za kovinske izdelke „Kovina“ d. d., druge jima slede v do-glednem času. Todejstvo pa postavlja na dnevni red vprašanje železniške postaje na Teznu, ki bi bila oddaljena kake štiri kilometre od glavne postaje Južne železnice. Z razvitje teh novih industrijskih podjetij je taka postaja neobhodno potrebna. Želeti bi bilo torej, da se merodajni činitelji čimprej lotijo tega vprašanja ter ga

sporazumno privedejo do uresnitve. Pred vsem bi bilo dobro, da bi to akcijo vzel v roke naš mestni magistrat sporazumno z okoliškimi, posebno tesneje zainteresiranimi občinami. Mi pa vidimo v duhu naš Maribor kot veliko mesto, ki bo segalo od Kalvarije do Pohorja, mesto, ki bo postalo center naše industrije in veliko kulturno torišče.

Glasbena matica. Prihodnja pevska vaja mešanega zbora se vrši v sredo dne 21. aprila 1920 ob 20. uri zvečer v društvenih prostorih pri Götzu. Napovedana seja odpade.

Vplačevanje občinskih doklad. Občinstvo se opozarja, da se bodo od mestnega magistrata dostavljali v prihodnjih dneh plačilni nalogi za občinsko doklado od pridobninskega davka za leto 1919. Pripomni se, da so ti zneski takoj plačljivi. Na podlagi predpisa za leto 1919 je pa vplačati meseca maja t. l. polovico občinskih doklad od pridobninskega davka za tekoče leto pri mestni blagajni.

Petdesetkronskih bankovcev noče pri nas nobeden več sprejemati, čeprav so veljavni še do 15. maja. Opozarjamo na svoječasno tozadevno uradno objavo, kjer je izrekno povdarjeno, da stare avstroogrške kolekovane bankovce do dneva o katerem brenaha zamenjava, oziroma do časa, ko zaključijo njih sprejemanje državni uradi.

Odsek za določevanje cen je sklenil: Cena svinjskemu mesu se določa na K 36.— kg in slanini na K 52.— za kg. Pekom se dovoli zaslužek za pečenje kruha pro kg in sicer za beli kruh K 3.— in za črni kruh K 2.50. Na podlagi tega pekovskega zaslužka ter vsakečasne cene moke bo mestni gospodarski urad vsakotjedensko za naprej določil cene kruhu.

Rekvirirano pohištvo v Primorju. Generalni civilni komisariat v Trstu pozivlje vsakega, ki meni, da je njegovo pohištvo v rabi pri vojaških oblastih na podlagi rekvizicije, naj predloži rekvizicijskemu in stanovanjskemu uradu pri gen. civ. komisariatu v Trstu natančno obrazloženo prošnjo v svrhu, da omenjeni urad lahko ukrene vse potrebno, da se ugotovi, kje je sedaj dotično pohištvo in da se v primeru potrebe tudi povrne. V prošnji se mora pohištvo natančno popisati in je tudi treba, ako le mogoče navesti osebo, pri kateri se sedaj nahaja pohištvo. K prošnji naj se priloži prepis potrdila, ki ga je izdala oblast, ko je prejela dotične predmete.

Davki na vojne dobičke. Uradno obvestilo delegacije financ slove: Gospod finančni minister je dne 9. marca t. l. izdal naredbo, da se takoj prične, oziroma nadaljuje in konča odmera dohodnine in davka na vojne dobičke v vseh novih pokrajinah in za vsa leta, za katera se ta odmera še ni izvršila in so dani zakoniti pogoji za to. Obenem je pozval delegata, naj — z ozirom na težki finančni položaj, v katerem se nahaja naša domovina — ukrene vse, kar je potrebno, da se na najenergičnejši način pospeši vplačilo davkov na vojne dobičke in drugih med vojno vpeljanih davkov. Istotako je dne 9. marca t. l. izdal naredbo, da se odmera drugih (starih) neposrednih davkov za leto 1919, nemudoma konča, odmera za leto 1920, pa izvrši v predpisanih rokih. Tudi glede teh davkov je ukazal, naj se z najenergičnejšo eksekucijo skrbi za vplačilo zapadlih državnih davkov.

Kultura in umetnost.

„Sappho.“ »Sappho,« ki se je igrala sinoči v našem gledališču tretjič v slovenskem prevodu, je mladostno delo nemškega pesnika Grillparzerja. Delo je skozi in skozi lirčno, a globoko in iskreno. Zunanji dejanj nima mnogo, vsa tragedija bolne Sapphine duše se vrši le v njeni notranjosti in ravno radi tega je to tragedija, ki zahteva prvovrstnih umetnikov, da uspe. Za naše mlado gledališče je bila to težka preizkušnja. Skozi vseh pet dejanj nastopa samo šest oseb in teh šest oseb mora vezati občinstvo

mora vstvarjati iz globine lastne duše. Naslovno ulogo, pesnico Sappho je igrala gospa Bukšekova ter z njo pokazala, da je res velika umetnica, da pojmuje veliko nalogo in ve, kaj je resnična umetnost, zato smo ji za to ulogo hvaležni. Nasproti njej pa Phaon gospoda Gregorina ni bil na oni višini, da bi se skladal z njeno igro. Za g. Gregorina je bila to pretežka stvar. Gregorin je med našim mladim moškim naraščajem najboljša moč in obeta največ, toda samo nadarjenost pri taki ulogi ne zadostuje. G. Gregorin ne bi smel ostati pri tem, škoda bi bilo zani, oditi mora v svet, študirati na drugih velikih odrih in ko se potem vrne, smo prepričani da bo on naš najboljši bodoči igralec. Za sedaj pa je škoda zanj, da bi se ubijal s pretežkimi ulogami. Mestoma pa je bil dober. Sužnja Melitta gospe Šetinske ni bila slaba, vendar pa ne taka, kot bi morala biti. Tudi ona ima talent, treba ji bo le stremeti po izpopolnitvi ter paziti, da ne izgreši prave poti. Eucharis gospočne. Neratove ni spadala v okvir. Suženj Rhamnes (Velušček) je bil spočetko slab, dvigal pa se je proti koncu, kjer se je vedno globlje vživljal, ter nam v zadnjem dejanju podal lepo in zaokroženo figuro. Scenerija je bila dobra, le žal da naše gledališče ne razpolaga z zadostno lučjo. Hiša je bila polna. —r.

Zadnje vesti.

Železničarska stavka po celi Jugoslaviji.

Železničarsko zborovanje v Ljubljani.

LDU Ljubljana, 15. aprila. Železničarski shod, sklican po socialističnem Savezu saobračajnih i transportnih radnika i službenika za Jugoslavijo je danes ob 18. uri na Krekovem trgu pred Mestnim domom proglasil stavko železničarskega osebja, ki naj se začne danes o polnoči. Železničari zahtevajo uveljavljenje »Protokola sporazuma«, podpisanega meseca oktobra, odpravo poslovnika, ki je bil izdan meseca marca t. l. zvišanje prejemkov, določenih v protokolu sporazuma za 120—200% v razmerju z draginjo, naraslo v tem času. Nadalje zahtevajo spoštovanje osemurnega delavnika. Vsi govorniki so naglašali, da stavka ni političnega ampak strogo strokovno-stanovskega značaja ter so pozivljali vse navzoče in stavkajoče železničarje na red in mir.

Izjava „Zveze jugoslovenskih železničarjev“.

LDU Ljubljana, 15. aprila. Zveza jugoslovenskih železničarjev je izdala nastopni proglas: »Savez saobračajnih i transportnih radnika i službenika za Jugoslavijo« je proglasil za danes o polnoči železničarsko stavko. Ker Zveza jugoslovenskih železničarjev ni bila oficijelno obveščena o ciljih in namerah te stavke in ker na shodu nismo prišli do besede in se o stavki ni glasovalo, nima Zveza povoda, se za to stavko ogrevati. Ker pa se z delnimi zahtevami nasprotne organizacije strinjamo in ker nočemo prelivanje krvi, ne uvede Zveza nikake protiakcije ter se do nadaljnjega vzdrži dela. Proglasa se pasivno. Za vse posledice stavke ne nosi Zveza jugoslovenskih železničarjev nikake odgovornosti. Uveljavljenje pragmatike ostane slejkoprej naša neomajna zahteva in članstvo pozivljamo, da se strogo drži navodil, ki bodo od strani Zveze sledila. Zahtevamo, da držite mir in red in varujte čast in ugled Zveze. — Predsedništvo ZJŽ.

Jadransko vprašanje že rešeno?

LDU Pariz 16. aprila. „Temps“ javlja iz San Rema: Ministrski predsednik Millerand in maršal Foch dospeta v soboto v San Remo. Grški delegaciji, ki se pričakujejo tudi za soboto, bo predsedoval rimski poslanik Coromilas. Konferenca se bo v prvi vrsti pečala z dogodki na Nemškem. Nato bodo sledile razprave glede jadranskega vprašanja in glede meničnega tečaja. Potem se bodo delegatje mogli izjaviti o predlogih Luzzatija, ki dosedaj še niso objavljeni. Po mnenju italijanskih političnih krogov jadransko vprašanje ne bo delalo nobenih težkoč, ker bo konferenca le še ratificirala že sklenjeni kompromis med Italijo in Jugoslavijo. Grška delegacija bo zahtevala, naj konferenca odobri zasedbo Smyrne. Italija pa bo zahtevala izročitev gotovih rudnikov v Mali Aziji in kolonialne kompenzacije v Mali Aziji.

Mirovna pogodba z Avstrijo v angleški zbornici.

DKU London, 15. aprila. (Reuter). Seja pododseka. Pri drugem čitanju zakonske osnove o uveljavljenju mirovne pogodbe z Avstrijo in Bolgarsko je izjavil državni podtajnik za zunanje stvari, Harmsworth, da je mirovna pogodba z Avstrijo v glavnem zadovoljiva, v nekaterih točkah celo preveč dobrohotna. Izrekel je zahvalo onim možem, ki so jo sestavili ter povdaril, da je bilo razkosanje nekdanje Avstroogrške izvedeno po načelu samoodločbe narodov, razen južne Tirolske, za katero je bil odločilen drug moment, namreč strategična varnost Italije. Vprašanje meja Jugoslavije je tako kočljivo, da bi ne bilo umestno o njem govoriti. Asquith je odobral izjave državnega podtajnika, zahteval pa je na drugi strani, da se tudi za Avstrijo trdno ugotovi vprašanje vojne odškodnine ter da se razoroži vse novo nastale države. Po kratkem odgovoru Bonar Lawa je bila predloga odobrena s 188 glasovi napram 34.

Češka kabinetna kriza.

LDU Praga, 16. aprila. Predsednik Masaryk je sprejel demisijo vlade in je naprosil ministrskega predsednika in druge člane kabineta, naj ostanejo na svojih mestih in naj nadaljujejo svoje posle, dokler se ne imenuje nova vlada.

Japonsko-ruski konflikt.

DKU Moskva, 15. aprila. (Brezlično). Japonci so zasedli 5. t. m. Nikolajev ter obstreljujejo Harbanov. Celokraj je v obsegu 75 milj se nahaja pod topovskim ognjem. Odpor vrše kmetje in prostovoljne čete.

Dunaj, 16. aprila. Po poročilih iz Varšave postaja japonsko-ruski konflikt vedno bolj resen. Računa se, da pride med Japonsko ter Sovdepijo (sovjetsko Rusijo) do prave vojne.

Protestno zborovanje proti Italiji v Ljubljani.

LDU Ljubljana, 16. aprila. Dne 18. t. m. ob 10. uri dop. se vrši v dvorani hotela »Union« protestno zborovanje proti italijanskim nasilstvom. Prireditelj je medstrankarska.

Monarhisti še vedno rovarijo.

DKU Berlin, 15. aprila. Berliner Tageblatt poroča: Položaj na Pomerjanskem se od gotove strani označa kot zelo resen. Veliko število manjših posestnikov zadržuje živila ter jih noče oddati, kar dokazuje, da se še vedno računa na nov monarhistični puč ter na njihovo zmago. Vsi dosedanja poizkusi aretirati generala v. Lütwitza in majorja Bischofa so ostali brez vspeha.

Nemci izpraznjujejo.

DKU Berlin, 15. aprila. „Freiheit“ poroča iz Hagena, da so državne čete včeraj izpraznile Iserlohn.

Pomoč centralni Evropi.

DKU Berlin, 15. aprila. „Vossische Zeitung“ poroča iz Pariza: Še tekom tega meseca se bo vršila konferenca zastopnikov Združenih držav severoameriških, Angleške, Italije, Švice, Holandske, Danske, Švedske ter Norveške, na kateri se bo razpravljalo o pomoči in vzpostavi centralne Evrope.

Razne vesti.

Nova italijanska paroplovna družba. Pod imenom »Italo-Orientalo« se je ustanovila nova paroplovna družba v Rimu z delniškim kapitalom 40 milijonov lir. Družba bo vzdrževala pravilni potniški in blagovni promet med Levanto in črnogorskimi pristanišči.

Bogastvo Rusije. Neka brzjavka iz Moskve poroča, da je v sovjetski Rusiji nakopičenega obilo blaga, ki čaka na izvoz, čim se dvigne blokada in čim bo na razpolago dovoljno število transportnih sredstev.

Izvozilo se bo 10 milijonov ton cerealij, 100 mil. liber masla, 480 mil. liber mesa in 3 milijarde jajc. V zameno zahteva Rusija lokomotive, obušala, oblačila in poljedelske stroje in orodje.

Pomanjkanje sladkorja. To leto ni bilo nobene žetve sladkorne pese v Jugoslaviji. Poljedelci niso sejali sladkorne pese, ker niso vedeli, ali bodo obratovale sladkornice. Tvornice zopet niso dajale semena, ker niso vedele za svojo usodo. Bodi temu že kakor hoče, sladkorja ne bomo imeli nobenega. Prej smo ga imeli ne samo dovolj za svojo potrebo, temveč smo ga celo lahko izvažali, sedaj pa niti ne vemo, odkod bi ga uvažali.

Naši trgovski odnošaji z Romunijo. Pogajanja glede trgovske pogodbe z Romunijo so dokončana ter so se že začeli v večji meri trgovski stiki med Jugoslavijo in Romunijo. Zato se je pojavila zahteva po devizi Bukarešta na naših borzah. Ena prvih bank v Beogradu ima že živahne zveze s Societé Generale v Bukarešti. Romunija nam bo v prvi vrsti dajala mineralna olja, potem strojne dele (Rešica), poljedelske pridelke: pšenico itd. za mline in tranzit. Mi moremo izvažati v Romunijo zelo malo, vsled česar bo naša trgovska bilanca napram Romuniji pasivna.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V soboto 17.: »Divji lovec«. Ab. B—35.

V nedeljo 18.: Popoldne ljudska predstava ob znižanih cenah »Kristova drama«. Zvečer »Hasanaginica«. Ab. B—36.

Izdaja: Tiskovna zadruga.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Marljive zidarje se sprejme takoj. Pojasnila daje upravništvo. 3—2

I. Mariborski bioskop

Aleksandrova cesta.

Od sobote 17. do torka 20. aprila 1920:

Henica Porten! Henica Porten!

Živa mrtva

Drama v 5 dejanjih

In druge podobe.

V ponedeljek 19.: Vojaška godba!

➔ Vsako sredo in soboto novi spored! ➔

Predstave se vrše vsaki dan ob 18. (6.) in 20. (8.) uri v nedeljo ob pol 15. (pol 3.), 4. (16.), 18. (6.) in 20. (8.) uri zvečer.

Prevzete restavracije!

Naznanjam cenjen. občinstvu, da sem prevzel s 1. aprilom t. l.

restavracijo

„Narodni dom“

in prosim za obilen obisk. Prevzamem tudi abonente.

Se priporočam najtopleje

Hinko Kosič, restavrater.

258

Mariborska tiskarna

d. d.

(lastnica tiskarn Kralik in Rabič)

priporoča

vsakovrstne tiskovine, vizitnice, programe, lepake, letake, vabila itd. itd.

Kljub jako zvišanim cenam pri delavskih mezdah, se cene za izdelke niso razmeroma tako zvišale.